Gajdoš, Július

Strukturální prostor ve hře Armanda Gattiho: Iluzorní život zametače Augusta G.

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. Q, Řada teatrologická a filmologická. 1998, vol. 47, iss. Q1, pp. [69]-87

ISBN 80-210-1981-6
ISSN 1212-3358

Stable URL (handle): https://hdl.handle.net/11222.digilib/114606
Access Date: 30. 11. 2024
Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

MUNI ARTS Masarykova univerzita Filozofická fakulta

Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University
digilib.phil.muni.cz

SBORNÍK PRACÍ FILOZOFICKÉ FAKULTY BRNĚNSKÉ UNIVERZITY
STUDIA MINORA FACULTATIS PHILOSOPHICAE UNIVERSITATIS BRUNENSIS
Q 1 / 1998

JÚLIUS GAJDOŠ

STRUKTURÁLNÍ PROSTOR VE HŘE ARMANDA GATTIHO: ILUZORNÍ ŽIVOT ZAMETAČE AUGUSTA G.

V své stati se pokusím odkrýt a interpretovat strukturální prostor hry, která od roku 1966, kdy u nás vyšel první a jediný slovenský překlad, nevzbudila velkou pozornost. Hra je napsána netradičně, a domnívam se, že poukazuje na některé problémy, s nimiž se potýká teorie interpretace při vymezování hranic mezi čtením a interpretací. Pouhé čtení textu totiž nestačí k tomu, abychom dokázali hře plně porozumět ve smyslu, jakým s termínem"porozumění" zachází teorie interpretace. To bylo zřejmě důvodem jejího odsunutí spíše do polohy toliko literárního díla. Jsem však přesvědčen, že text hry vyžaduje přístup, který v teorii literatury označujeme pojmem „nad-interpretace". Existující text umožňuje naštěstí opět se k němu vrátit a pokusit se v něm objevit to, co bylo doposud zamlženo.

Plochy, místa a prostory

V úvodu první části hry je jeviště rozděleno na sedm ploch. Dominantní je **Černá** a nad ní je v podobě mírně nakloněného trojúhelníka vyvýšena **Žlutá.** Po obou stranách se nalézají dvě plochy nad sebou. Vlevo zasahuje **Modrá** do **Černé** a **Žluté**, nad ní je **Zelená**. Vpravo jsou asymetricky rozestavěny **Červená** a **Oranžová**. Boční čtyři plochy jsou spojeny centrální **Bílou**, která vytváří schodiště a ústí do **Žlutého trojúhelníku**. V plochách jsou rozmístěny tyto osoby:

(s. 7)
Modrá plochy: *August G. 9-ročný, jeho Starý Otec, Čierný Barón, Angelina.*
Zelená plocha: *August G. 21-ročný v modrej vojenskej uniforme z vojnových rokov 1914–1918, jeho priateľ z regimentu Roger Estribot a Pauline.*
Oranžová plocha: *August G. 30-ročný, v zametačskej uniforme, uniformovanej čiapke, jeho mladá žena Laurence a zametač — dozorca Gamache, svedok pri ich svadbe.*
Červená plocha: *August G. neurčitého veku, akého si sám seba predstavuje, až pôjde do penzie. Debatuje so synom Christianom, ktorý sa stal filmovým*

umelcom. Z hľadiska logiky hry sú to dve postavy mimo plán hry. Vnímateľné len ak spod zorného uhla budúcnosti.
***Biela plocha**: Dardille, šéf personálu ZAHOS — Závodu asanácie, hygieny a odvozu smetí, kde pracuje August G. nervózne fajčí cigaretu za cigaretou. Schodmi tejto bielej plochy vyháňajú piati milicionári pod vedením dôstojníka a inšpektora v civile (jeho meno je Perd-nous) štrajkujúcich zametačov, medzi nimi Bobelina, Pendailla, Ostila, Virolleta, Mesaisa — strážcu skladiška, ktorý má len jednu ruku.*

Autor některé plochy významově přesně vymezuje a osoby na nich umísťuje tak, že je poměrně jednoduché rozeznat záměr i funkci ploch na scéně. V případě jiných ploch se musíme takové charakteristiky dopátrat. **Modrá plocha** obsazená Augustem G. **9-tiletým** a osobami, které v jeho dětství hrály důležitou roli, tak představuje **období dětství**. Stejně i ostatní plochy vyjadřují určitý časový úsek ze života Augusta G. **Zelená plocha** období I. světové války a Augustovou účast v ní, kdy měl **21 let**. V **Oranžové** vystupuje **August ve věku 30-ti let**. Ve všech plochách jsou přítomny osoby, které jsou svázány s událostmi jistých konkrétních období.

Červená plocha sehrává složitější roli. **August G. je v ní představen v neurčitém věku** a odehrávají se v ní události, které se podle jeho představ mohou uskutečnit v čase, kdy půjde do penze. V tomto časoprostoru je přítomen i jeho syn Christian, se kterým August G. diskutuje. Autor v rámci logiky hry považuje tyto osoby za „dvě postavy mimo plán hry, vnímatelné jenom pod zorným úhlem budoucnosti.“ [7] (s. 7) Červený prostor je tak vyhrazen nejen pro představy Augusta G., ale také pro události, které se mohly nebo mohou stát.

Na **Bílou plochu,** označenou jako centrální, jsou umístěny osoby zametačů doprovázené důstojníkem a milicionáři. V úvodních poznámkách ji autor blíže necharakterizuje a nevymezuje ji ani časově. Až v závěru druhé části, označené jako „spojovací část“, se v autorských poznámkách seznamujeme s potřebnou charakteristikou:

(s. 49)
Účastníci pretekov sa rozdelia do Oranžovej a Červenej plochy podľa daných direktív. August G. neurčitého veku zostáva v Červenej ploche. August G. 30-ročný a Laurence sú sami v „no man´s land (zemi nikoho), ktorú predstavuje Biela plocha.)

Žlutá plocha není v textu blíže charakterizována, a i když se v první části přes ni události jenom přeženou, v dalším vývoji hry postupně nabývá na důležitosti. Tři úvodní scény jsou toho příkladem:

(s. 8–9)
1. (Na zemi zrazený obuškom, leží August G. 46-ročný. Dej sa začína odnášaním tela zametača Joba, ktorý bol tiež ranený počas konfliktu so strážcami poriadku. Další milicionár ho ťahá celou dĺžkou plochy na Čiernu plochu.)
2. (Zametači zostupujú nadol na Žltú plochu a vychádzajú v sprievode dvoch milicionárov. Perd-nous, milicionár v civile, kopne pri chôdzi Augusta G. do nohy)

3. (Znervózneny milicionár sa rozoženie obuškom a udrie ním Pendailla, obrovského chlapa, ktorý len zaklipká očami. Všetci zametači jednohlasne zarepcú. Perd-nous vykročí k milicionárovi, ktorý nevie čo si počať s Augustom G. Raneného zametača znovu nešetrne strčí na zem.)

Mezi plochami je třeba odlišit Černou od Bílé. Bílá zaujímá centrální postavení mezi plochami pro svou důležitost. Černá nabývá zvláštního významu v mezích divadelního předvádění, neboť slouží k zpřítomňování událostí života Augusta G. Některé poznámky to vymezují přesněji:

(s. 8)
(Dve postele tu predstavujú nemocničnú ambulanciu. V porovnaní s inými plochami, ktorých štýl má byť jednotný, je táto plocha (Čierna) prísne realistická.

Charakteristiku taktéž doplňuje umístění Augusta G. ve věku 46-ti let. Na Černé ploše se uskutečňuje převážná část zobrazovaných událostí a přísně realistický výraz jejich ztvárnění je znakem, který koresponduje s reálnými životními událostmi Augusta G.

Ve druhé části hry dochází ke změnám. Do popředí se prosazuji dvě plochy, Žlutá ve které se předvádějí „velké taneční závody" a Bílá, která představuje nediferencovaný prostor. Autor to popisuje takto:

(s. 26)
II.
Život Augusta G. videný v predstavách ním samým sa začína: Plochy sú obsadené takto:
Modrá plocha: *August G. 9- ročný, potom Čierny Barón.*
Zelená plocha: *August G. 21-ročný a Roger.*
Biela plocha: *Dardille a Perd-nous. Orchester posádky milicionárov, dirigovaný dôstojníkom na schodoch z miesta, kde schody ústia do Žltej plochy.*
Oranžová plocha: *August G. 30-ročný, zametá ulice.*
Červená plocha: *August G. neurčitého veku, Christian a jeho kamera.*
Čierna plocha: *August G. 46-ročný na nemocničnej posteli.*
Žltá plocha: *Všetky ostatné osoby sem prichádzajú jedna za druhou a zoskupujú sa na veľkolepé preteky, ktoré presahujú až do Čiernej plochy.*

Autor zůstává při původní charakterizace ploch, jak ji provedl v první části, jejich základní vymezení se nemění, mnohé osoby se však přesouvají do centra dění, do Žluté. Z Modré sem přichází Dědeček, ze Zelené Pauline, z Oranžové Laurance a Gamache. Bílá je obsazena orchestrem milicionářů a inspektorem, a dále osobami, které je možno považovat za místní honoraci (Dardille, Perd-nous, důstojník). Tato honorace rozhoduje o tanečnících. Augustové v různém věku však setrvávají v určených plochách a tanečních závodů se nezúčastňují. Způsob, podle kterého se organizuje pohyb ve všech plochách, ve druhé části hry, jsou události života Augusta G. tak, jak on sám si jejich průběh představuje. Třetí část hry má tuto úvodní charakteristiku:

(s. 53)
III.
Obetovať revolúcií syna (až bude väčší), to bol Augustov plán. Teraz jej obetuje všetky osoby svojho života. Medzi jeho životom a predstavou, akú má o revolúcií, existuje priepasť, ktorú August chce tvrdohlavo preklenúť. Rozvrhnutie priestorov ostáva také aké bolo v spojovacej časti.

Ke změně rozmístnění osob ve výše popsaných prostorách hry dochází v závěru druhé části, která má zároveň charakter spojovacího článku. Toto rozmístnění řídí Christian ze Žluté v roli režiséra, který natáčí film. Osoby rozmísťuje následujícím způsobem:

(s. 49)
(Traja menovaní Šéf, Dardile a Perd-nous zaujmú miesto na Modrej ploche a prenesú si ta rozličné potrebné veci. Súčasne sa milicionári rozložia v plnej zostave na Zelenej ploche.)
Účastníci pretekov sa rozdelia do Oranžovej a Červenej plochy podľa daných direktív. August G. neurčitého veku zostáva v Červenej ploche. August G. 30-ročný a Laurence sú sami v „no man's land", ktorú predstavuje Biela plocha. V Čiernej ploche je August G. 46-ročný ešte stále vo svojej nemocničnej posteli.

Zvláštností třetí části hry je, že v plochách, které až doposud obsazoval August a osoby vystupujících v jeho jednotlivých životních obdobích (Modrá, Zelená, Oranžová, Červená), se objevují osoby z Bílé plochy. August G. – 21-tiletý se v Zelené ocitne s spolu milicionáři a August G. – 30-tiletý dokonce opouští Oranžovou, aby se spolu s Laurence ocitl v „zemi nikoho" — v Bílé.

Ve čtvrté, závěrečné části dochází ke vstupu nového prvku a současně k částečnému návratu situace do výchozího stavu:

(s. 69)
IV.
Z vnútorného okraja Modrej plochy vychádza premietacie plátno, zakryje schodíky Bielej plochy, prejde do výšky Červenej plochy a končí na jeho vonkajšej hrane. Zvláštnosťou tohoto plátna je, že je prázdne, tzn. že v ňom nie je plátno. Vo vnútri sa premieta zľava doprava obrovská filmová páska, na okraji ozubená a vo vnútri rozdelená na jednotlivé polia. V týchto poliach sa budú postupne umiestňovat predstavované osoby hry Christiana G. Plochy sú obsadené následovně:
***Modrá plocha:** Všetci Augustovia G. (okrem 46-ročného bdejú nad zapálenou sviečkou.)*
***Zelená plocha:** Christian, šéfov veľkoobchodník s obrazmi komentuje predstavenie podľa dohody s ním.*
***Biela plocha:** Barón*
***Červená plocha:** Niekoľko milicionárov.*
***Čierna plocha:** August G. 46-ročný vo svojej posteli.*

Návrat do výchozího stavu znamená konec všech životních peripetií Augusta G. a současně iniciuje vznik situací prezentovaných Christianem G., synem Augusta G. Jeho pohled je odlišný, postavení v rámci ploch jiné, a přece vychází z původního pohledu Augusta G.

Předpokládáme, že do úvodního popisu rozdělení ploch se vtírají otázky typu: co vlastně znamená toto rozdělení ploch v divadelním prostoru? Jaký inscenační záměr to přináší a jaké jsou relace této hry se strukturálním prostorem našeho světa?

Jestliže si připomeneme jedno z kritérií strukturalismu, který považuje *postavení* za fenomén nadřazený tomu, kdo toto postavení zaujímá, potom se každý člověk stává tím, na jaké místo se zařazuje. Můžeme předpokládat, že existovala a existují jiná místa, tak jako existuje jiná struktura otevřená pro Augusta G. On však mohl zaujmout jenom ta místa, která zaujal, a symbolem toho jsou právě barevné plochy. Analogicky to platí i pro časové vymezení událostí odehrávající se v plochách. Vzhledem k jeho životním peripetiím a diferencujícím se vztahům představují barevné plochy tu spleť dominantních životních událostí, ve kterých má umístění Augusta G. pro jeho život poziční význam. Prostor mezi jednotlivými barevnými plochami vyplňuje Bílá jako symbol prázdného prostoru a tak zdůrazňuje oddělenost jednotlivých ploch. Barevné plochy tak představují významné etapy v životě Augusta G., ale působí přitom osamoceně jako ostrovy v moři nebo barevné skvrny na bílém plátně. Bílá plocha vedle barevných ploch znamená kontrast diferencovanosti a nediferencovanosti. Je to prostor, který zatím nepatří nikomu, protože se ještě nediferencoval. Pro vztahy a události představují plochy rozličná kontingentní pole. Fabule je zamlžena, protože nad peripetiemi situací dominuje událost. Vymezení barevných ploch je prostorově ohraničeno, jejich umístění a z toho plynoucí postavení osob má charakter znakovosti.

August G. vystupuje v Modré ploše jako dítě, v Zelené jako voják, v Oranžové jako zametač, v Červené je postavou, jakou se cítí být ve svých představách, a v Černé je Augustem G. 46-tiletým současníkem. Takto postupuje současně s tím, jak se proměňuje místo, které v životě zaujímá. Motivace, na základě kterých se hlavní hrdina ocital ve zmíněných prostorech, a které by ho nějakou formou příčinně zařazovaly do určité barevné plochy, nejsou blíže uvedeny. Uspořádání kontingentních jednotlivostí ho včleňuje do určitého topologického řádu struktury. Každá osoba hry je tak zařazena do barevné podstruktury a vymezuje se podle vztahů k Augustovi G. nebo podle vztahů k událostem, které se na scéně odehrávají. Tyto plochy tímto společně vytvářejí „strukturální prostor" života Augusta G.

K přestupům ústředního hrdiny z jedné plochy do jiné dochází nejčastěji prostřednictvím představ Augusta G., a děje se tak v rámci ustanoveného topologického řádu hry. August G. může v mezích svého postavení uvažovat i o jiných možnostech svého životního počínání, vracet se k nim ve vzpomínkách, diskutovat o nich, ale nemůže odeznělý sled událostí změnit. Do odeznělých událostí již zasahovat nelze, lze ji však představit z pohledu jiné osoby, která událost vnímala jinak. Proto i ve druhé části hry, ve které se vztahy diferencují podle představy Augusta G., je původní rozmístění osob zachováno. S prolínáním jed-

notlivých událostí a jejich přestupováním z jedné barevné plochy do druhé se setkáváme jenom v rámci probíhající diferenciace vztahů osob ve hře. Vymezení ploch tak zpřítomňuje životní okamžiky a současně otevírá další série potenciálních kontextů. Můžeme o nich mluvit, inscenovat je, ale nemůžeme ovlivnit jejich průběh. Příkladem může být výjev, v němž August G. — třicetiletý mluví o mrtvé Laurence v Bíle ploše:

(s. 54)
August G. 30-letý:
Zanesiem Laurence tak ďaleko ako len budem vládať.
(August G. 30-ročný vezme Laurence do náručia a kráča smerom k Modrej a Zelenej ploche. Keďže prechod je nemožný, ide opačným smerom, ale ani tadiaľ nemôže prejsť. Nakoniec sa vráti k bodu, z ktorého vyšiel, do Bielej plochy, kde zloží Laurence.)

August odnáší Laurence jenom na hranici barevné plochy, ve které se nachází. Laurence má místo v Oranžové ploše, která se váže k životním událostem Augusta G. 36-tiletého, který v té době pracoval jako zametač. Ona sama dosud neúčinkovala v Augustově dětství ani v době I. světové války, a místo v těchto obdobích nelze získat dodatečně. Možný je jenom návrat do Bíle plochy, protože ke ztrátě místa, vztahů a identity může dojít v každém věku.

Bílá plocha se zvláštním vymezením „země nikoho" je prázdný prostor a osoby, které se v ní ocitají, jsou neosobními představiteli či „ztracenci" tohoto nediferencovaného prostoru v němž učinkují buď jako vykonavatelé, nebo oběti moci. August G. se v úvodu hry nachází v Bíle ploše. Je sražen obuškem, násilně přetažen přes Žlutou a vhozen do nemocniční postele v Černé ploše. Jeho symbolická cesta z Bílé přes Žlutou do Černé je cesta diferenciace vlastní osobnosti v průběhu krátké doby. Musí jobovsky padnout na dno bytí, aby si začal klást základní otázky důvodu vlastní existence.

Jestliže dochází k takovému procesu, osoba už nezůstává v Bíle ploše, protože diferenciací se zařazuje do barevné plochy. K nejasně diferencované patří i Červená, ve které se objevuje August G. v neurčitém věku, aby vzpomínal ve svých představách na střetnutí s milicionáři a na to, jak zázrakem z tohoto střetnutí vyvázl. Diferenciace představuje okamžik prozření Augusta G., ten je vyjádřen tím, že opouští Bílou plochu.

Červená je Augustovou současnou představou, ale souvisí i s pohledem do budoucna. Do uskutečněných životných událostí Augusta G. tak vstupuje další prvek. Jsou to potenciální možnosti průběhu událostí, které vznikají v jeho představě. Jeví se takovými, jakými se podle Augusta mají, měly a mohly stát. Na rozdíl od ostatních ploch, ze kterých se v úvodu August G. představuje, v Červené ploše mluví o svých touhách:

(s. 8)
Červená plocha
August neurčitého věku:
Dieťa? Jedno.

Namísto o tom, co se s ním děje, hovoří o své představě, která souvisí s jeho budoucností. Splní se mu jeho přání a narodí se mu syn Christian, který se během dalšího vývoje hry stane další důležitou osobou.

(s. 13–14)
Červená plocha
(Nasledujúci dej, videný Augustom G. v budúcnosti nebude o nič menej realistický. Světlo reflektorov odstrihne len určité detaily z postáv dvoch predstaviteľov, inak ponechá ich tváre stále v tieni. Christian kladie počas tejto scény na stôl tortu s troma sviecami na otcovu počesť.)
Christian:
Veľa šťastia k narodeninám!
August G. neurčitého veku:
Čo sa deje, čo sa deje?
Christian:
Spočítaj si sviece. Každá znamená dvadsať rokov.
August G. neurčitého veku:
Odpusť, že som to nepochopil. Ale je to po prvý raz, čo mi blahoželajú k narodeninám aj so sviečkami.
Christian:
Prvé výročie odchodu do penzie, to je významné dátum, no nie ? Sfúkni, ale nie veľa.
(August G. sfúkne sviečky, zatiaľ čo jeho syn Christian otvára fľašu.)
August G. neurč. veku:
Dožiť sa šesťdesiatich rokov, to nie je hocičo! — Pamätáš sa na štrajk? (Svine! A keď si človek pomyslí, že sú to prevažně robotnícki synovia.) Vtedy som si naozaj myslel, že je so mnou amen.
Christian:
Našťastie sa stal zázrak, veď vieš. — Hoci som bol malý, dobre sa na to pamätám — Na tvoje zdravie.
August G. neurč. veku:
A na tvoje predovšetkým, maličký. Keby si tak dobre nezarábal pri filme, z dôchodku by som sa sotva uživil. Keď si predstavím posledné roky starého otca alebo Angeliny, môžem povedať, že mne sa život vydaril.

Dialog — jak patrno — je soustředěn kolem výpovědi stárnoucího muže, který upadá do sentimentální nálady v přesvědčení, že všichni, a zvláště pak jeho syn Christian, budou stejně jako on emocionálně vtaženi a dojatí dnem, kdy šedesátiletý August G. odejde do penze. Jsou to představy o vlastní budoucnosti personifikované postavou jeho syna. Je to představa o úspěšném a dobře vydělávajícím synovi — umělci pracujícím na atraktivním filmu a touha po zázraku, který by poskytl Augustovi G. satisfakci za nevydařený život. Je to tendence dodatečně realizovat svůj život skrze úspěchy svého syna. Nad tím vším vládne dojemnost chvíle, pocity radosti, štěstí atd. Výjevy, jako je např. sfoukávání svíček na dortu, autor se smyslem pro detail dovádí až ke grotesce. Zázrak, na

který August G. 46-tiletý vzpomíná v minulém čase, mohl tak prožít v Červené ploše. V souvislostí s Černou plochou je to však jenom zbožné přání Augusta G. 46-letého, upřené do budoucnosti. August G. v neurčitém věku onu událost v Červené ploše prezentuje jako vzpomínku, protože Červená plocha umožňuje zpřítomnit budoucnost, v tomto případě jeho představu o budoucnosti. Jeho představa však nemusí mít nic společného s později odeznělou událostí. S Červenou plochou tak Gatti vnáší do hry symbolický rozměr, který je součástí triadicky se diferencující struktury.

Události a kontexty

Za expozici hry můžeme považovat už jednou zmíněné setkání Augusta G. s milicionáři. Zvláštností je, že celá expozice je obsažena v několika větách úvodních autorských poznámek a jejím výchozím momentem je výjev, v němž August G. je milicionářem tažen po zemi přes dvě barevné plochy.

Na zemi leží, zrazený obuškom, August G. 46-ročný. Dej sa začína odnášaním tela zametača Joba, ktorý bol tiež ranený počas konfliktu so strážcami poriadku. Další milicionár ho ťahá celou dlžkou Žltej plochy na Čiernu plochu. ....(s. 8)

Výjev Augusta G. s milicionářem symbolizuje přestup hlavního hrdiny z jednoho životního období do druhého. Protože se barevné plochy vztahují k prostorovému řešení, a mezi nimi — jakožto životními etapami Augusta G. — není vymezen čas, nelze určit dobu trvání takového procesu. Přestup osoby z jedné plochy do druhé symbolizuje významnou životní proměnu, ve které čas hraje symbolickou roli okamžiku. Zmíněná expoziční situace se stává událostí, od které se odvíjejí další Augustovy životní peripetie. Protože není pro další vývoj hry důležitá, dále se nerozvíjí, a znovu je zpřítomněna až v závěru, kdy kromě odhalení retrospektivní kompozice hry vytváří i nový kontext, do kterého je život Augusta G. zasazen. Důležitost jednotlivých událostí spočívá nikoli v tom, jakým způsobem posouvají fabuli, ale právě v tom, nakolik se stávají součástí jiného kontextu. Jsou vázany na plochy a zdánlivě řazeny bez kauzálních souvislostí. Nejdříve se událost objeví jako náhodná zpráva. Vzpomínáním jednotlivých osob se událost oživuje a narůstá až do dramatických rozměrů. Svým soustavným obíháním v různých barevných plochách nutí přitom osoby reagovat a vytváří tak další kontexty. Barva, kterou se určitá plocha liší od jiné, připomíná osobám specifické, mj. i časové souvislosti, v nichž se ta či ona událost odehrála. Jednou z takových událostí je požár.

(s. 11)
Modrá plocha
Starý otec:
... 115. Okrsková je veru tvrdá ulica, tou sa nechodí len s policajtmi alebo s kňazmi.
Angelina

Alebo s ministrom (pamätáte sa)?
Starý oec:
Minister bol na nej iba raz (našťastie).
Angelina:
Ale ten jediný raz to stálo za to. — Štyridsaťsedem rakiev, jedna za druhou a v tej štyridsiatej ôsmej bol môj úbohý Julot.
Starý otec:
Môjho syna a nevestu dali spolu. Ale ako ich nájsť v tej hromade prachu a kosti? (Úbohý August)
Angelina:
Polovica štvrte vyhorela.
Starý otec:
Chcete povedať, že tri štvrtiny. Nikdy nič strašnejšie nezažijem! Všetci v ten deň plakali.

Pro Dědečka a Angelinu byl požár ve 115. Okrskové jenom přirozeným následkem kriminálního způsobu života lidí z této ulice. Pro Pauline, Augustovu lásku, to však byla fatální životní událost.

(s. 12)
Zelená plocha
Pauline:
Vieš, August, narodila som sa, keď horelo, ale to nebol dôvod prečo som odišla. S chvíľkou, ktorá nás privítala na svet sa budeme stretávať celý život. Vytvorí okolo nás kruh kolíkov, ktoré sa tak rozrastú až nás celkom do neho uzavrú. Odišla som, pretože som už nezniesla tú špinu okolo. Vedela som, že na konci 115. Okrskovej ma čakajú jemné punčochy, kožušinová obuv a navoňaní muži. Túžila som po teple.

Události na 115. Okrskové tak stejně výrazně vstupují jak do života Dědečka, tak do života Pauline, proměňují se však v mezích rozdílných kontextů. Vzpomínka na požár sice provází oba po celý život, znamená však něco jiného pro Dědečka, a něco jiného pro Augusta G. 9-tiletého, a ovšem i něco jiného pro Pauline. Požár představoval pro každého z nich zcela jiný životní zážitek.

(s. 39)
Čierna plocha
August G. 46-ročný:
To ma jed v tele zobudil. Vyskočil som z postele. Rogera tam už nebolo. Pobehoval medzi vojakmi pred nemocnicou v plameňoch. — Pauline sa narodila počas požiaru vo štvrti Panny. Tomu požiaru chcela uniknúť. Roger a ja sme sa dohadovali, ktorý z nás si ma Paulinne vziať. Požiar nás predbehol.
Modrá ploha
Čierny Barón:
Nemocnica ma znovu vypľula do štvrte Kurvy. (Hej, Zápalka! Hybaj sem, ty darebák!) Práve teraz zhorí celá štvrť a je to tvoja vina.
Čierna plocha

August G. 46-ročný
Nič som nevedel, šiel som sa rovno pozrieť, kde je Pauline. (Zvíjala sa na zemi, šaty jej horeli.) Hodil som sa na ňu, aby som zadusil plamene, potom som ju chytil do náručia a utekal som s ňou k hasičskému autu.
Zelená plocha
Pauline:
S chvíľou, ktorá nás privíta na tomto svete sa budeme stretávať celý život. Oblopí nás takým množstvom narastajúcich kolíkov, že nás napokon celkom uzavrú.

Tím, že se motiv požáru exponuje v různých barevných plochách vyznačujících mj. i několik různých časových rovin, proměňují se i kontexty, do nichž představovaná událost byla zasazena. Stoje na Černé ploše vzpomíná August G. na požár, při kterém mu zemřela jeho láska Pauline. Požár vnímaný Dědečkem v Modré ploše je událostí, která vzala jeho vnukovi rodiče. Pro Augusta G. 9-tiletého je to jenom vzpomínka na jakousi chlapeckou hru se zápalkami. Požár v Zelené ploše je okamžikem zpřítomnění pocitu, který Pauline v sobě nosila od narození až do smrti. Událost — požár se tedy v životě Augusta G. opakuje, a když se objeví v té či oné barevné ploše, vypovídá jen o časové relaci, která je ploše vymezena, a o vztahu k osobám, které jsou v ploše umístěny. Další souvislosti se dozvídáme z dialogů jiných osob v různých barevných plochách. Jedna událost tak znovu proběhne, těmito plochami, aby vypovídala o sobě skrze několik odlišných kontextů. I když je tento postup významové výstavby složitější, než jak je tomu u děl založených na fabulaci časově — příčinné, vnímateli díla se dostává jedinečné možnosti analyzovat událost vystupující ve více kontextech. Jestliže nejsou k tomu příznivé podmínky, kontexty zůstanou nedopovězeny. Mohou se však nečekaně aktualizovat. V případě určité neukončenosti kontextů se můžeme jejich smyslu dopátrat dedukcí. Takovým postupem se před námi otevírají série dalších kontextů, k nimž nás nedopovězena událost odkazuje. **Význam události se tak zvyšuje mnohostí kontextů, v nichž je obsažena, a její mnohovrstevnatost zdůrazňuje polytematický charakter hry.**

Změny kontextů jsou výsledkem různých motivačních tlaků vedených ze strany osob a vyjadřují jejich postoje k událostem probíhajícím v jednotlivých barevných plochách. August G. hovoří o Pauline před Christianem jako o „velké dámě v zástupu lokajů" žijící v „paláci s pozlacenými sloupy" (s. 40), v „hotelu s pozlacenými sloupy", (s. 36) a před Rogerem a Laurence jako o „poběhlici" z „nevěstince" s „velkými pozlacenými sloupy." (s. 37)

Podobný pohyb kontextů můžeme sledovat i v souvislosti se synem Christianem. Za života Laurence jsou děti pro Augusta G. něčím velice nepohodlným, čemu je třeba se vyhnout. Později v nich vidí možnou důležitou oporu ve stáří.

(s. 19)
Oranžová plocha
August G. 30-ročný
... Deti sú kliadbou rodiny. Koľko nepokojov len narobia a napokon jedného

dňa zmiznú. O dvadsať rokov sa vrátia z Chicaga a majú už toľko peňazí, že ani nevedia, čo s nimi. (Vtedy sa začína pomsta ...)

I když je chování Augusta G. poznamenáno smrtí Laurence, v podstatě prozrazuje životní postoj třicetiletého muže, pro kterého děti nejsou životně důležité. Svůj život si bez Christiana nedokáže představit až ve věku čtyřicetišesti let. Christian se s kamerou objevuje v Červené ploše a odhaluje, že za Augustovým záměrem obětovat ho revoluci není nic jiného než podřídit ho svým záměrům, a tak sám sebe zvěčnit. Christian jde však svou cestou a natáčí o revoluci svůj vlastní film, bez ohledu na představy a touhy Augusta G.

(s. 22)
Červená plocha
Christian:
Toto je štrajk. Teraz ma dobre počúvajte. Polícia vám bude chcieť zobrať všetky haraburdy okolo ktorých ste rozostavili stráže. Vládne nariadenie rekvirovať, vy sa staviate proti. Škriepky a rozbroje, a dvaja ranení na vašej strane. Hlavne však nijaké hrdinstvo. Hrdinstvo je pre tých, čo nerozoznajú šabľu od bochníka. Pre nás je to len drobný príbeh dvoch zametačov zo Závodu asanácie, ktorí doplatili na svoju pomstychtivosť a biedne zahynuli na nemocničnej posteli.

Čas prostřednictvím časově rozvrstvených barevných ploch zde nabývá symbolické funkce a umocňuje se v kontextech jednotlivých ploch. Čím více relativizuje čas napětí mezi plochami a zmírňuje jejich dramatičnost, tím více se prosazuje v jejich vnitřní struktuře. Relativizace napětí mezi plochami ovlivňuje i důležitost prolínání významových kontextů. Do popředí se dostává schopnost kontextů přetrvat, tzn. znovu se uskutečňovat — „obíhat"- v jednotlivých barevných plochách, a stát se tak součástí nového kontextu. Pokud však událost v některé barevné ploše ztratí svou naléhavost, pak kontext, kterého byla součástí, zůstane nedopovězen bez jakéhokoliv dalšího zdůvodnění.

Události, situace a vztahy jsou tak mozaikou jednotlivostí, které je třeba hledat v různých kontextech. Touto metodou postupuje Gatti již při určování vzájemných vztahů mezi osobami hry. Tyto osoby jsou označeny jenom obecným pojmenováním jako Ženy (Laurence, Pauline, Fatima, Chamelle a další), Obyvatelé čtvrtě Panny (Dědeček, Černý Baron, Victor Estribot), Zametači od firmy ZAHAOS atp. Podaří se nám je identifikovat pouze v případě, že pečlivě prozkoumáme jejich vzájemné vztahy. Někdy jen nepatrná zmínka v textu nám osvětlí, že např. Chamelle je manželkou Victora Estribota.

Charakteristickým rysem událostí v tomto pojetí je jejich proměna v čase. Není důležité to, co se stalo, ale jak se daná událost proměnila v různých kontextech. Pohyby kontextů zdůrazňují nestálost a zpochybňují na událostech to, co se na začátku jevilo jako zcela evidentní.

Diferenciace, vztahy a účinky

Ve hře jsou prezentovány dva důležité vztahy Augusta G. k ženám. První je představen v Zelené ploše, která zpřítomňuje události z doby, kdy měl August G. 21 let. Vztah k Pauline je od prvního setkání „na Pískách" nejasný, plný překážek a zůstal nenaplněn. Je zajímavé sledovat prostřednictvím frekvencí informací, jak se mění a doplňují vzpomínky obou osob v různých souvislostech, a jak událost „setkání na Pískách" ovlivňuje i vzájemné vztahy dalších jednajících osob. Seřadili jsme je následovně za sebou tak, jak se ve hře objevují:

(s. 15)
Čierna plocha
August G.46-ročný:
... (Keby nás Barón nebol prekvapil na Pieskoch, možno by si nebola išla na tie preteky.) Všetko mohlo byť iné.
(s. 16)
Zelená plocha
Pauline:
Ak som prišla s tebou na Piesky, August, tak len preto, že tvoje city (k Laurence) boli primocné na tvoju slabú hlavu.
AugustG. 21-ročný
Skutočne?
Pauline:
Milovala ťa. Nechcela som, aby ťa milovala.
(s. 23)
Zelená plocha
Pauline:
Nezabúdaj, že máme dohovorenú schôdzku na Pieskoch. (Dám ti okúsiť čo je to vlastne dievča.)
Čierna plocha
August G. 46-ročný:
A znovu natrafíme na Baróna.
(s. 65)
Červená plocha
August neurč.veku:
Keď Pauline prišla za mnou na Piesky, bola ešte pannou. Začali sme sa zbližovať, ako to už býva. Ale keď to už začínalo byť opravdivé — došiel Barón.
Žltá plocha
August G. 46-ročný:
Panna! Bol si s pannou, čo? Tak teda si sa mohol poučiť, čo je to panna. Ty malý mikrób, opovážil si sa jej dotknúť, aby si vyfúkol do luftu moje proroctvo. Ale ja som tu a ešte ako, pozri, aha plamene.
August G. neurč. veku:
(Reval, potom spustil nohavice. — Bolo to strašné.)

Tyto postavy — jak ukazuje seřazení replik v jejich dialogů – vyjadřují snahu opakovaně se navracet k původní události, a současně úsilí o její novou interpretaci ovlivňovanou proměnami měnících se kontextů. Čas zamlžil původní podobu událostí, a tak se osoby dodatečně snaží některé detaily znovu osvětlit a dopátrat se nových souvislostí. Nečekané odhalení skrytých prvků událostí se jeví jako výsledek náhodného shluku okolností. Význam některých setkání rozeznáváme až zpětně. Zvláště oněch setkání, ke kterým nás postavy svými vzpomínkami nutí znovu se vracet. Získáváme tak určitou představu například o tom, co se stalo „na Pískách", ale nejsme přitom schopni jasně vymezit disproporce mezi tím, co se v konkrétní situaci skutečně stalo, a tím, co se mohlo stát. Až dedukcí jsme schopni rozpoznat skryté souvislosti a rozumět slovům Pauline:

(s. 22)
Zelená plocha
Pauline
V podstate jediným pravým mužom, ktorého som v živote poznala si bol ty August. A predsa sme spolu nič nemali.
Čierna plocha
Augusta G. 46-ročný:
Vedel som, že to nakoniec povieš. Ale dnes už to nemá nijaký význam.
Zelená plocha
Pauline:
Umrela som v tvojom náručí, August. Čo viac by si chcel?

Vztah Pauline a Augusta je určen jejich postavením a dále spletitou provázaností vzájemných kontaktů lidí žijící ve čtvrti Panny. Tím, že se vztah diferencuje, iniciuje vznik dalších vztahů. K nim patří vztah Rogera Estribota, Augustova přítele, který Pauline navrhuje sňatek, vztah Victora Estribota, Rogerova otce, a jeho peripetie s Julianem, otcem Pauline, skrze kterého se snaží Pauline získat, nebo vztah Dardille a Per-nous, kteří se netají náklonností ke křehké Pauline.

Ve vztahu Augusta G. 30-tiletého k Laurence se promítají jeho zkušenosti z někdejšího setkání s Paulinne. V něm se uskutečňuje mnohé z toho, co nemělo podmínky dozrát v Augustově předešlém vztahu k Paulinne. Proto smrtí Pauline nic nekončí, jenom se mění ve svém účinku:

(s. 17)
Oranžová plocha:
Laurence:
Naozaj si presvedčený, že si ma berieš preto, lebo som to ja? Zavše mám dojem, že najväčšmi ťa ku mne priťahuje to, že som bola Paulininou priateľkou.
August G. 30-ročný
Prečo mi to hovoríš. Pauline ťa mala rada.
Laurence:
Preto si ju šiel navštíviť počas dovolenky, kym ja som ťa celé mesiace vyčkávala.

Ze vztahu Augusta G. a Pauline je odvozován i nejasný vztah s Gamachem. Poblíž Laurence se naproti tomu objevuje postava pasáka Jackieho, kterého Sasseroni, Laurentin otec, zabíjí, aby pomstil její zneuctění. Jestli ke zneuctění skutečně došlo, zůstává přitom nejasné. Převládají domněnky osob, které jednají na úrovni svých schopností a možností, jaké jim poskytuje jejich prostředí.

Proces diferenciace vztahů je tak na jedné straně určen uspořádáním časových vrstev v jednotlivých barevných plochách, tzn. tím, co se *odehraje* uvnitř každé z nich, tj. jejich jakýmsi vnitřním časem, a na druhé straně tím, jak toto *odehrání* podněcuje další proměny vztahů, které probíhají v jiných prostorech. Hru z tohoto pohledu můžeme nazvat sítí virtuálních vztahů, ve které se — z této virtuality — uskuteční jenom něco. Jsou to zdánlivě malé události lidí ze čtvrti Panny, které tím, že se uskutečňují, narůstají do velkých rozměrů, a ve svém účinku ovlivňují další osudy. **Pro obyvatele tak čtvrt Panny představuje strukturu, ve které se diferencují jejich vztahy tak, aby i čtvrť ve svém účinku byla pro její obyvatele diferencující.**

Žlutá plocha prázdného pole

I zápalka může způsobit požár, stávka se může rozhořet ve vzpouru, vzpoura v revoluci, revoluce může zachvátit jako požár celou čtvrť. Ze společného modlení se mohou zrodit milostné trojúhelníky a z nešťastné lásky děti. Tyto děti se stávají takovými, jaké je rodiče chtějí mít jenom v představě těchto rodičů, aby se jim nakonec podobali, ač se vší moci chtěji od nich odlišit. Ze zametače Augusta G. se může stát velký šéf, protože ani „zametač by se nestal zametačem, kdyby to záviselo jenom na něm" (s. 16). Slovy Deleuze: *„Problém má totiž vždy jenom to řešení, které si zaslouží, podle způsobu, jakým je postaven, a podle symbolického pole, které máme na jeho postavení."*[1] Popudem k vzniku hry „Iluzorní život zametače Augusta G." mohl být úder obuškem, protože se událost odehrává v poli, které takové způsoby jednání umožňuje. Inspektor Perd-nous je produktem takového pole a jeho slova to potvrzují:

(s. 74)
Perd-nous:
Takto zahynul v štyridsiatom šiestom roku svojho života v boji za revolúciu aj zametač August G.

Smrt Augusta G. by nevyvolala v představovaném společenském prostředí tolik pozornosti, kdyby se právě skrze smrt nevytvářely nové souvislosti. Ve hře to není poprvé, kdy se mezi skutečnou smrtí a její dodatečnou interpretací objevuje rozpor. I August G. se rozhodl vidět smrt Rogera Estribota ve „vhodnějších" a „správnějších" souvislostech. To je důkazem toho, jak umístění osoby ovlivňuje její nazírání na situaci, událost nebo vztahy, i novým důkazem toho, jak pole svým uspořádáním umožňuje obíhání a proměny kontextů.

---

1 Deleuze, Gilles: *Podľa čoho poznáme štrukturalizmus*. Bratislava (Archa) 1993, s.16.

(s. 76)
August G. neurč. veku:
... Roger sa z toho už nikdy nespamätal. Po návrate na frontu sa vrhal do všetkého. Dôstojník už ani nehovoril: (Prosím, kto pôjde dobrovoľne splnit nebezpečné poslanie?) ale: „Estribot, mám zase jednu úlohu pre vás. "
Christian:
A to všetko preto, aby potom zomrel na gangrénu, ktorú dostal z infekcie na nohe.
August G. neurč. veku:
Myslím, že je vhodnějšie povedať, že zomrel počas požiaru. Je to správnejšie, kvôli jeho pamiatke.

Jestliže August G. užívá pojmy „vhodnější", „správnější", upřednostňuje a zdůrazňuje takové hodnocení skutečnosti, které z pohledu vedeného z místa, které zaujímá, lépe zapadá do systému uznávaných hodnot a konvencí společnosti. Nesnaží se popřít původní interpretaci událostí, ale zařazuje událost do jiného, „vhodnějšího" kontextu. Pro Rogera Estribota nemá jakýkoliv jiný kontext, kromě jeho vlastního rozhodnutí zemřít, žádný význam. V okamžiku, kdy ztratil vůli žít, sám pro sebe zemřel, a způsob, jak zemřít, je pro něj formální záležitostí. Gangréna tak byla jenom kontingencí v kontextu takového rozhodnutí. Jeho smrt však neupoutává jenom svou zdánlivou náhodností a ukončeností, ale i tím, co podmiňuje, a tím, jak ovlivňuje utváření jiných kontextů. Podobně jako údery obuškem stimulují životní reflexi Augusta G.

Můžeme tedy konstatovat, že shluk událostí (několik úderů obuškem) může skutečně zapříčinit revoluci. Kontext, do kterého je takové jednání zasazeno, je však záležitostí vnitřní diferenciace společnosti, a pole, ve kterém se tato její diferenciace uskutečňuje, sem rovněž spadá. V poli se rozhoduje o tom, jestli je gangréna vhodným označením pro příčinu úmrtí, nebo naopak společnost vyžaduje, aby se zdůraznil ideál. S upřednostňováním ideálu souvisí tendence společnosti potlačovat náhodnost a snažit se interpretovat a nakonec i vidět svou existenci v kauzálních souvislostech. Jedna z takových etap procesu diferenciace jsou taneční závody v Žluté ploše.

Ve druhé části hry, označené v autorské poznámce pojmenováním „Život Augusta G. viděný v představách jeho samotného", přicházejí všechny zúčastněné osoby do Žluté plochy na velké taneční závody.

(s. 26)
Žltá plocha
... Podľa scénickej potreby môžu páry predstavovať nekonečnú rozličnosť kombinácií. Sú to páry: muž — žena, muž — muž, žena — žena, mužovia a ženy so zvieratmi (mačka, slon, ťava, pardál, kôň, vlk, pes, vôl), mužovia a ženy s rozličnými dômyselnými aparatúrami, napríklad dokonca aj s ohrievadlami, ktoré namáhavo vlečú za sebou. Medzi prechádzajúcimi vidíme Starého otca, ktorý má na chrbte a prsiach číslo 12, Angelinu 306, Laurence 713, Virolleta 48, Pandaille 196, Gamache 707, Victoria Estribota 1123, Mesaise 490 ... atď. Sú tu aj Gamache a strážmajster, a sú tu nato, aby strážili a nie, aby tancovali. Preto sa držia osamote naboku.

Žlutá plocha nepředstavuje jenom parket na němž se má uskutečnit velká taneční show. Především je to prostor ve kterém lidé ze čtvrti Panny, žijíce zde jako zvířata nebo jako stroje, jsou nuceni účastnit se závodu v tanci. Za toto podrobení se moci, která tuto zábavu připravila, mohou dostat odměnu — vyhrát „deset zlatých a Trafalgar, zaručený prostředek na hubení krys". Musejí však tancovat do padnutí. Podmínky stanovili šéfové, a tak jsou odměňovány oddanost a poslušnost. Kdo se v tomto sociálním poli neangažuje a zapomíná na slogany „Arbeit macht frei!" nebo naše „Kdo nepracuje, ať nejí!", nemusí přežít.

Přestože je smrt na parketě metaforou a je pro všechny zúčastněné stejná, není důvod tuto metaforu konkretizovat a rozebírat formu její realizace. Na parketě tancuje každý, a to jakkoliv a za jakýchkoliv okolností. Jinak se přežít nedá. Žlutá plocha se stává znakem sociálního pole, ve kterém není dost místa pro všechny: každý, kdo chce žít, musí bojovat o své místo ve společnosti. Dědeček s nevládnou Angelikou na zádech se snaží pohybovat seč jen může, a když se zhroutí, je odtažen s parketu pomocí velkého železného háku. Sedmdesát dva bodů, které mu Dardille — člen představenstva — za jeho výkon určil, k dalšímu žití nestačí. Mstitel Sasseroni skrytě honí Jackieho, aby mu „otevřel břicho", a tak pomstil Laurence. V tomto prostoru se nachází i Pauline, které výhra natolik zasáhla do života, že ji to donutilo konstatovat: „několik hodin (a možná několik minut) stačilo, aby se celý můj život změnil. Celý!" (s. 12) Protože většina chce žít a místa je málo, zrychluje představenstvo rytmus tance. Každý má totiž možnost odstoupit, a tak ukončit svůj život.

(s. 32)
Bretonec:
Ja a žena sme sa rozhodli odstúpiť.
Slonica
Najprv vám, ale chceme prečítať našu záveť.
Biela plocha
Dardille:
Prečítame si ju po vašom odchode. Hej Perd-nous!
(Perd-nous hákom odpratáva oboch ďalších nešťastníkov)

Na tanečním parketě Žluté plochy mohou zůstat jen „nejlepší". Být „nejlepší" vyžaduje nejenom vytrvalost, ale především poslušnost. To je základní požadavek společnosti Žlutého pole, a právě preference takových hodnot umožňuje, aby bezohlednost převážila nad mravním chováním, v tomto případě, aby byl odstraněn nepohodlný výzkumník, přičemž představenstvo je ochotno ponechat si jeho stroj. Stroj — vynález tohoto výzkumníka — může být pro představenstvo takové společnosti užitečný, kdežto s vynálezcem samým je spousta problémů. Pro představenstvo, které direktivně určuje pravidla hry, jsou ti, u kterých by mohl být shledán jenom náznak odporu, podezřelí, a je potřeba je prověřovat. Podezřelou se stane i Laurence, když tancuje sama, což pravidla nepřipouštějí. Zachrání ji jen to, že je zasnoubena s frontovým vojákem. „Poslal mi

už tři dopisy z fronty,"(s. 33) tento výrok ma posloužit dočasně jako postačující důkaz, že se Laurence podrobuje stanoveným pravidlům.

Žlutá plocha tak představuje prostor, ve kterém defilují předešlé události. V průběhu tance, který obecně symbolizuje lidskou činnost anebo se stáva metaforou jednání osob, se setkávají a prolínají jejich kontexty. Zkratkovitě a bez časového rozměru se událostem dostává prostor — odehrát se před námi. Není to však pouhé opakování, ale variace. Opět se nám dostává příležitosti rozeznávat nové kontexty, a tím získáváme i jiný pohled na známé událostí.

(s. 14–15)
Modrá plocha
Angelina (zmierlivo):
V porovnaní s Chamelle, môžeme byť všetci šťastní. Viete čo sa stalo tej noci, keď odriekala svoj ruženec v kuchyni? Poliak vstal, aby sa vymočil a keď ju uvidel, aj on sa chcel pomodliť, stiahol dokonca Victora Estribota z postele a donútil ho, aby si kľakol k ním. Najsmiešnějšie bolo, že po tom všetkom mu povedal „ môj zať" a ten somár ešte neprebudený, mu na to: „Dobre, dobre. Tentoraz je to vôľa božia." Dá sa to zdravým rozumom pochopiť?

Ve Žluté ploše se tato událost uskutečňuje následujícím způsobem:

(s. 35–36)
Julian:
Mám talizman pre šťastie a ani neviem, kam mi odišla žena. (Victor Estribot, ktorý tancuje s Chamelle, dočiahne na Juliana a chce ho pritiahnúť.)
Victor:
Si teraz sám? Poď aj ty s nami. (Človek, ktorý splodil takú dcéru si zasluhuje skutočný obdiv.) Prekliaty Jules!
Chamelle:
Hádam len nezaložíme trojuholník
Estribot:
(Nestaraj sa.) Počuj Jules, medzi nami dvoma je to jasné: čo je moje, je aj tvoje. Dokonca i moja žena. Môžeš ju mať, kedy chceš. Priateľstvo je svätá vec.
(Dardille kývně orchestru, aby prestali hrať a odídu. Páry sa zastavujú, jedia, debatujú, pijú, spia, alebo sa držia v náručí. Chamelle na najnápadnějšom mieste Žltej plochy pokľakne a odrieka ruženec.)
Chamelle:
Svätá Mária, matka božia oroduj ....
(Po chvíli si k nej kľakne Julian a nadväzuje na modlidbu mrmlaním. Potom sa obráti k Victorovi Estribotovi ... Všetci si poklaknú, aby odriekali ruženec. Po chvíli dá Julian znamenie, aby prestali.)
Julian:
Dávam ti svoju dcéru Pauline. Odteraz si mojím zaťom.
Estribot:

Prijímam, Jules. Nech ma boh žehná. Neostáva mi len súhlasiť. (Padnú si do náručia. Chamelle vyplašene odrieka ruženec ako najrýchlejšie vie.)

Seřazením událostí vedle sebe bez časové posloupnosti se každému obyvateli čtvrti dostává šance (dané jenom nesmrtelným) být účastníkem všech minulých událostí. Je to symbolická šance a mnozí jsou jenom pozorovatelé. Za každou událostí stojí určitý kontext té které osoby, tak jako za oficiálně interpretovanou formou smrti stojí gangréna nebo ubití obuškem. Smrt člověka v sociálním poli totiž mnoho neznamená. Nanejvýš zhasne proud tak, jako v okamžiku smrti Victora Estribota. Vzápětí se však dozvíme: „Podnikli jsme všechno proto, aby bylo opět světlo."(s. 44)

Účastníci závodů nejenom *doslova umírají v práci*, ale v závěrečné části hry také mizí plochy, aby to, co bylo ještě před chvíli prostorem pro „jisté možnosti", nahradilo filmové plátno. Augustové G. defilují v jediném Modrém prostoru, který se vzdaluje tak, jako dětství stárnoucímu. Prostory ostatních barevných ploch se stávají prostorem jiných osob. Na místo Augusta G. nastupuje jeho syn Christian. Barevné plochy, které pro Augusta G. představovaly konkrétní část jeho života, jsou pro Christiana zatím jenom prázdnými políčky filmu. Na chvíli ožívají, vzápětí však znehybní.

Smrt Augusta G. je opět jenom jedna z dalších smrtí, jejíž interpretace se následně budou zamlžovat, aby se tím naznačila potenciální spojitost s budoucími ideály. August G. je odnášen do jedné z ulic čtvrti Panny: „ ...budou si myslet, že zemřel při nějakém odvetném útoku" (s. 73–74). Rozdíl mezi aktem, při němž je postava odtažena železným hákem, a dobrovolným rozhodnutím Victora Estribota zemřít či vzpourou Augusta G. je jenom v tom, že jedni se podrobují pravidlům a druzí jim vzdorují. Estribotovo rozhodnutí radši zemřít, než se podrobit tanci, tak groteskně způsobí chvilkový výpadek proudu. Je to dost nebo málo? Jisté je jenom to, že ti, co vzdorovali, se už na scénu nevracejí. Mnozí z těch, kteří jsou ještě uvnitř barevných ploch, si toho ale vůbec nevšimnou.

Pozn. autora:
Uvedené dialogy a citace jsou ze hry Gatti, Armand: *Iluzórný život zametača Augusta G.* Bratislava (Dilia) 1966.

STRUCTURE SPACE IN THE PLAY ILLUSIONARY LIFE OF STREETSWEEPER AUGUST G. BY ARMAND GATTI

The analysis of the play *Illusionary Life of Streetsweeper August G.* by Armand Gatti is focused on the significance of the coloured spaces in relation to the drama text, to the stage, the role of the characters and their position within the occupied spaces. The author interprets the events in their relation to the fabula and the composition, pointing to the way an event becomes a component of various contexts. He underlines that the more frequent is the reccurence of a particular component within various contexts, the higher is value of the event in the play. The capacity of events to change in accordance with the different contexts, the way they become befogged and the scope of differentation of relationships among the characters, are the keypoints of the study. In conclusion the author points to the tendency of the social field to present the contingent phenomena as the result of causality.